

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 30, f: 01 478 98 77, e: ps-sds@dz-rs.si, www.dz-rs.si

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV
(prvopodpisani Jože Tanko)

Ljubljana, 24. oktober 2016

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
dr. Milan Brglez, predsednik

Na podlagi 118. člena Ustave RS in 250. člena Poslovnika DZ RS podpisane poslanke in poslanci vlagamo

INTERPELACIJO O DELU IN ODGOVORNOSTI
MINISTRICE ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE
MOŽNOSTI,
DR. ANJE KOPAČ MRAK

zaradi

1. odgovornosti pri nesorazmernem posegu v človekove pravice, varovane z Ustavo Republike Slovenije, ki so:
  - varovanje otrok in družine ter ustvarjanje za varstvo potrebnih razmer po 3. odstavku 53. člena Ustave Republike Slovenije;
  - posebno varstvo in skrb za otroke po 56. členu Ustave Republike Slovenije;
  - pravica do osebnega dostojanstva otrok in njihovih starih staršev po 34. členu Ustave Republike Slovenije;
  - pravica do zasebnega življenja otrok in starih staršev po 35. členu Ustave Republike Slovenije

ter opustitev dolžnega ravnanja v okviru političnih in uradnih pooblastil za zagotavljanje teh človekovih pravic pri nezakonitem odvzemu otrok v oskrbi starih staršev Marije Otorepec in Ivana Škratka s strani Centra za socialno delo Velenje ter pri razbitju družinske skupnosti in s tem posegom v ustavne pravice starih staršev in vnukov.

2. odgovornosti in opustitve dolžnega ravnanja kot pristojne ministrice, ki je dolžna zagotavljati, da državni organi in nosilci javnih pooblastil v vseh dejavnostih in postopkih v zvezi z otrokom skrbijo za otrokovo korist in celovitost družinske skupnosti v primeru nezakonitega odvzema vnukov v oskrbi starih staršev Marije Otorepec in Ivana Škratka;
3. odgovornosti in vpletenosti pri politizaciji dela centrov za socialno delo na primeru CSD Slovenj Gradec in odgovornosti za posledice prikritja napak CSD Slovenj Gradec, ki je bil pristojen za odločanje o vlogi za rejništvo starih staršev Marije Otorepec in Ivana Škratka, pri katerih sta vnuka živila.

Na podlagi 118. člena Ustave RS ter 253. člena Poslovnika Državnega zbora RS podpisane poslanke in poslanci predlagamo, da Državni zbor RS po končani razpravi o interpelaciji o delu in odgovornosti ministrice za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, dr. Anje Kopač Mrak sprejme naslednji

SKLEP:

Dr. Anjo Kopač Mrak se razreši s funkcije ministrice za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Obrazložitev:

I. Dejansko stanje v zvezi s primerom Marija Otorepec in Ivan Škratek

1. Marija Otorepec in Ivan Škratek sta skrbela za svoja vnuka potem, ko je partner hčere umoril njuno hči Lidijo. V njuni oskrbi sta bila vse do takrat, ko je Center za socialno delo Velenje (v nadaljevanju: CSD Velenje) vnuka odvil in ju dodelil v rejništvo neznani družini. Postopek je potekal tako, da je CSD Velenje formalno odvil otroka očetu, morilcu njune mame, in jih namestil v neznano rejniško družino. Odvzem vnukov je potekal na način, da se stara starša od vnukov nista mogla niti posloviti. Vnuka pa sta bila z nezakonito odločbo CSD v vrtcu ugrabljena in odpeljana v rejniško družino.

Iz okoliščin primera izhaja, da je bil odvzem otrok iz njune družinske skupnosti izveden proti njuni volji. Marija Otorepec je sicer vložila vlogo za dodelitev rejništva, ki pa jo CSD Slovenj Gradec zavrnil, kar je v nasprotju z Zakonom o rejniški dejavnosti, saj bi moralo o tem odločati Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti z odločbo. Na podlagi informacij v medijih je ugotovitev v zavrnilnem dopisu temeljila na tem, da naj stara starša ne bi bila najbolj primerna za rejništvo, saj naj bi bila pri 56 letih prestara za rejništvo, naj ne bi bila (nista) dovolj stroga in naj bi tudi živila v premajhnem enoinpolsobnem stanovanju. Kasneje so te navedbe zanikali. Ocena za rejništvo ni bila negativna, samo stara starša sta bila ocenjena kot ne najbolj

primerna – vendar očitno vseeno primerna.

Ko je bila mati obeh otrok še živa, je otroka pogosto pripeljala k svojim staršem, torej k Mariji Otorepec in Ivanu Škratku. Otroka sta bila navezana na stara starša, ki sta storila vse, kar je v njuni moči, da bi za otroka najbolje poskrbela. Vozila sta jih vrtec, k psihologinji, k pediatru, k zobozdravniku, na zdravniške preglede in izpolnjevala praktično vse obveznosti staršev. Marija Otorepec je celo pustila službo, da bi lahko skrbela za vnuka in se prijavila na Zavod za zaposlovanje, kjer čaka na izpolnitev pogojev za upokojitev. Predstavniki CSD Velenje pa so ocenili, da bi bila nastanitev v neznano rejniško družino za otroka v tem trenutku največja možna korist. Iz navedenega izhaja, da je bil odvzem otrok starim staršem s strani CSD Velenje utemeljen na odločitvi, da ni v otrokovi koristi, da bi za vnuka skrbela stara starša, na katere sta bila otroka navezana in sta za vnuka že zgledno skrbela, temveč je v koristi obeh otrok, da zanju skrbi neznan rejniška družina. Takšna odločitev naj bi se utemeljila s tem, da gre pri takšnem odvzemu za zasledovanje največje otrokove koristi. O primernosti starih staršev za vzgojo otrok najbolj priča velika podpora lokalnega okolja. Sokrajani stara starša poznajo in ju ne bi podpirali, če bi menili, da nista sposobna skrbeti za vnuka.

Ne glede na naravo pravno-formalnega postopka, da sta bila formalno otroka odvzeta očetu, ki je v zaporu, se bo v nadaljevanju uporabljal izraz, da sta bila odvzeta starima staršema, ki sta ju imela v oskrbi, saj se po 8. členu Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah za družino kot posebej varovano družinsko življenjsko skupnost šteje tudi skupnost starih staršev in vnukov, v kolikor je zaradi določenih razlogov med njimi pristen odnos starši-otroci.

2. Odvzem vnukov je potekal, ko sta bila otroka v vrtcu in brez vednosti starih staršev. Odvzem otrok na takšen način lahko poteka samo v primeru, da je zdravje ali življenje otroka ogroženo ali pa bi bili otroci ogroženi v postopku odvzema. Pristojni organi oziroma ministrstvo niso pojasnili, kateri pogoji so bili izpolnjeni, da se je vnuka odvzelo iz oskrbe starim staršem na skrivaj, tako da za to nista vedela, niti se nista mogla od njiju posloviti. Šlo je za očiten nesorazmeren poseg pri izvrševanju odločitve CSD Velenje, s katerim se je načrtno poseglo v odnose med vnukoma in starima staršema na način, ki je bil za stare starše boleč, za mladoletna vnuka pa po nepotrebem stresen in pretresljiv, saj sta morala znano in domače okolje zamenjati za neznan rejniško družino.

3. Že pred odvzemom otrok je stara mama Marija Otorepec na CSD Velenje in na pristojnem CSD Slovenj Gradec izrazila voljo, da bi postala rejnica vnukoma. Ocenjeno je bilo, da ni najbolj primerna za rejništvo, čeprav je iz poročila CSD Slovenje Gradec mogoče razbrati, da je med zakoncema zaznati nekonfliktno, sproščeno in spoštljivo komunikacijo. V poročilu tudi piše, da je v vseh razgovorih z družino bilo mogoče zaznati toplo, pristno in sproščeno vzdušje, tako da zadržki iz 6. člena Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti ne obstajajo.

Na podlagi 14. člena Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti starim staršem kot sorodnikom ni potrebno kandidirati za izvajanje rejniške dejavnosti. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti izda starim staršem dovoljenje le na podlagi njihove vloge na centru za socialno delo iz drugega

odstavka 8. člena in obrazložitve centra za socialno delo. V vsakem primeru mora na koncu odločiti ministrstvo, bodisi vlogi ugodi ali pa jo zavrne. V konkretnem primeru ministrstvo o tem ni odločalo preden se je postopek dodelitve v rejništvo sploh zaključil. To pomeni, da je bil tudi postopek določitve drugih rejnikov izveden prehitro, samovoljno in nezakonito ter neozirajoč se na to, ali bo stara mama upravičena do rejništva, ali ne. Za to okoliščino je ministrica vedela, saj je bila izpostavljena v medijih. Takšno nepravilnost bi morala ugotoviti tudi Socialna inšpekcija RS. Če domnevamo, da ministrica tega ni vedela, pa bi morala poznati zakon, kjer je postopek v tem delu zelo jasen in ne bi smela nekritično sprejemati ugotovitve Socialne inšpekcije RS, ki teh nepravilnosti ni ugotovila.

4. Odvetnik Boštjan Verstovšek je v medijih izpostavil, da je bil postopek voden nenavadno že od samega začetka, saj bi CSD Velenje že takoj na začetku (po umoru njune mame s strani očeta) otrokoma moralo določiti za skrbnika stara starša, ki sta za vnuka skrbela. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih določa v 216. členu, da kadar center za socialno delo izve, da je nekoga treba postaviti pod skrbništvo, ukrene takoj vse potrebno za varstvo njegove osebnosti ter njegovih pravic in koristi ter začne postopek za postavitvev pod skrbništvo.

Po navedbah Marije Škratek je CSD Velenje zagotovil, da bodo sami določili skrbnika. Pri tem gre za očitno kršitev 182. člena Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki določa, da se za skrbnika imenuje njegov sorodnik, če to ni v nasprotju s koristmi varovanca. V danem primeru bi bilo lahko v nasprotju s koristmi varovanca samo, če bi se za skrbnika imenoval sorodnik otrok po očetovi strani, torej po strani morilca njune matere, ne pa sorodnik po mamin strani. Za skrbnika ni bila določena niti sestra umorjene matere obeh otrok. Prav tako je odvetnik Boštjan Verstovšek opozoril na dejstvo, da ni bil izveden strokovni pregled starih staršev, ki bi ga izvedli klinični psihologi, na podlagi katerega bi lahko ocenili, ali sta stara starša primerna za rejništvo, ali ne. Namesto strokovnjakov so očitno pregled izvedli delavci CSD Velenje, ki pa za to nimajo ustreznih znanj, niti starih staršev niso poznali, saj živita v Slovenj Gradcu, kjer je pristojen CSD Slovenj Gradec.

5. Glede na izjave starih staršev, Marije Otorepec in Ivana Škratka, ter njunega odvetnika je postopek pred CSD Velenje potekal tako, da je bila prva informacija ob stiku s CSD Velenje, da bodo vnuka odvzeli. Stara starša sta bila ves čas pripravljena sodelovati s CSD Velenje, vendar sta imela določene zadržke, ker nista zaupala socialni delavki, ki je že ob prvem obisku grozila, da bodo na silo odvzeli otroke ter je, po besedah Marije Otorepec, »prikrivala ter polagala besede v usta«. Še celo več. Socialne delavke na CSD Velenje so v poročilo zapisale, da naj bi stari starši soglašali z namestitvijo otrok v drugo rejniško družino, čeprav se stari starši s tem niso strinjali in so bili v tem razgovoru zavedeni o dejanskih posledicah razgovora, na soglasje pa nikoli niso pristali. To potrjujejo tudi poznejša konkludentna dejanja starih staršev, da sta dan pred dogovorjenim obiskom rejniške družine, to srečanje odpovedala, kar si CSD Velenje seveda ni razlagal kot povsem jasno okoliščino, da stara starša ne želita, da se vnuka odda v rejo neznani družini, temveč »da stari starši niso pripravljene sodelovati s CSD Velenje in da to predstavlja prevelik stres za otroka«.

6. CSD Velenje ni začel postopka za odvzem roditeljske pravice očetu otrok, ki je umoril njuno mamo. Oče je v tem času v zaporu in roditeljske pravice v praksi niti ne more izvrševati. Namesto tega je CSD Velenje celo obravnaval očeta kot stranko v postopku, ko se je odločalo o dodelitvi otrok v rejniško družino in odvzemu vnukov starim staršem, s čimer se je oče strinjal. V skladu s 119. členom Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je bil CSD Velenje dolžan storiti vse potrebno za varstvo pravic in koristi otrok ter na podlagi 64. člena Zakona o nepravdnem postopku takoj predlagati postopek za odvzem roditeljske pravice očetu, ki je umoril mamo otrok, namesto da ga obravnava kot stranko v postopku.

7. Ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anja Kopač Mrak, direktor Socialne inšpekcije Peter Stefanoski in celo Varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer so razkrili, da je CSD Velenje dlje časa aktivno spremljal družino pokojne Lidije Škratek. Iz objav na svetovnem spletu je mogoče razbrati, da je bila Lidija Škratek z otroci celo v varni hiši, ker ji je njen partner grozil, da jo bo ubil. V danem primeru je socialno varstvo v pristojnosti CSD Velenje povsem odpovedalo, saj kljub jasnim in večkratnim grožnjam in izvajanju nasilja nad Lidijo Škratek ni učinkovito odreagiralo oziroma pripravilo ustreznih ukrepov, da bi to preprečilo. Z izjavami, da je CSD Velenje dlje časa spremljal Lidijo Škratek in njena starša se je želelo preusmeriti pozornost na nedokazane trditve, da stara starša nista primerna za opravljanje rejništva svojih vnukov. Vendar se je s tem odprlo le vprašanje neučinkovitosti CSD Velenje, da bi zagotovil ukrepe, s katerimi bi obvaroval Lidijo Škratek ali pa vsaj njena otroka pred nasilnim partnerjem, če že Lidija Škratek naj ne bi hotela sodelovati pri ukrepih CSD Velenje. Zagotavljanje varnosti s strani CSD Velenje je tako povsem odpovedalo.

8. V slovenski javnosti je odmeval zapis Katarine Goričan Pokrivač, v katerem je opozorila na nekatera še neznaná dejstva o ozadju odvzema otrok starim staršem Mariji Otorepec in Ivanu Škratku. V nadaljevanju povzemamo bistvene poudarke zapisa.

Partner Lidije Škratek je že pred smrtjo mamo otrok pogosto izsiljeval, ji ugrabljaj otroka, dokler ni pristala in pritrdila njegovi besedi. Zaradi njegovega nasilja je bila z otrokoma v varni hiši dalj časa.

Partner Lidije Škratek je po njeni smrti s svojim odvetnikom in sestro ves čas pritiskal na CSD Velenje, naj otroka čim prej odvzamejo in odpeljejo v rejniško družino. Njegovo ožje sorodstvo je tri mesece skoraj na dnevni bazi klicalo na CSD Velenje in pritiskalo, naj otroka vzamejo in jih ščuvalo proti starima staršema, ju blatilo, predstavljali so lažno sliko in širili lažne informacije o njiju, da nista sposobna za rejnika.

Socialne delavke CSD Velenje so nad starima staršema izvajale stalno psihično in besedno nasilje, jima grozile, da če ne bosta poslušna in ubogala, jima lahko v trenutku vzamejo otroka. Izjava ob prvem obisku socialne delavke na domu: »Bodita srečna, da vama takoj ne vzamemo otrok in ju odpeljemo kam drugam!«, je v tem smislu simptomatična in nesprejemljiva za socialnega delavca, ki objektivno in strokovno vodi postopek.

Na CSD Velenje so si na vsak način prizadevali čim prej spraviti otroka k očetu

morilcu v zapor na obiske. Ker da oče morilec ni nevaren otrokoma, samo mami je bil. Seveda bi po vseh pravilih najprej psihiater moral podati mnenje o uravnovešenosti očeta (morilca), šele nato bi lahko stekli pogovori o možnostih stikov zapornika in njegovih otrok, seveda pod strogim nadzorom.

Na dan 22. marca 2016 so na skupnem sestanku zapisali zapisnik. Že takoj, ko sta starša prihajala v sejno sobo, je socialna delavka začela vpiti nanju tako na glas, da jo je dedek moral opomniti: "Gospa, umirite se!" Ko so jima prvič in v zelo grobi, nasilni komunikaciji povedali, da nista primerna rejnika in da iščejo drugo rejniško družino, je bila odločitev, da se jima otroka vzame, že napisana in je sestanek z njima bil samo prazna farsa! To so namreč sklenili že dan pred tem skupnim sestankom, 21. marca 2016, torej so njiju povabili, ko je bilo že črno na belem, da jima otroka vzamejo in premestijo v eno od rejniških družin, le da jima tega sploh niso povedali, ampak so ju s prisilo vodili do podpisa.

Na CSD Velenje so zlorabili položaj strokovnih delavcev, ko so starima staršema z nasilno komunikacijo dobesedno polagali besede v usta, ju prepričevali, da nista primerna, izvajali hud pritisk nad njima in ju z manipulacijo dobesedno prisilili, da sta ta zapisnik, ki govori o njuni neprimernosti, da bi bila rejnika, podpisala. Stara starša sta vedela, da sta bila zlorabljena, izkoriščana in zmanipulirana, zato sta to povedala svojemu odvetniku.

V torek, 24. marca 2016, sta babica in dedek od CSD prejela naslednje SMS sporočilo na svoj mobilni telefon: "Sporočamo, da smo našli primerno rejniško družino, zato vaju vabimo, da jo 30. marca skupaj obiščemo." Čez noč so torej našli primerno rejniško družino. Od uradnega zapisnika sta namreč minila šele dva dneva.

Na SMS sporočilo sta odgovorila, da imata svojega odvetnika in da naj se vse dogovarjajo z njim.

9. Ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je šele zaradi pritiskov javnosti zahtevala nadzor Socialne inšpekcije RS nad odločitvijo CSD Velenje. Ugotovitve Socialne inšpekcije RS so bile predstavljene na tiskovni konferenci dne 6. aprila 2016, ko je Socialna inšpekcija RS sporočila, da je ugotovila, da so bile pri delovanju CSD Velenje odločitve zakonite.

Prisotni na tiskovni konferenci (ministrica dr. Anja Kopač Mrak, direktor Socialne inšpekcije RS Peter Stefanoski, direktorica CSD Velenje Lidija Hartman Koletnik, prof. dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič in ostali) so zanikali, da bi bila otroka odvzeta starim staršem (oziroma nista bila dodeljena v rejništvo), ker naj bi bila stara starša prestara za vzgojo otrok, ali pa ker bi imela slabši socialni položaj. Glavni razlog za odvzem vnukov in dodelitev v neznano rejniško družino je bil v tem, da stara starša »nista več sodelovala s CSD Velenje«, pri čemer ni bilo konkretno pojasnjeno, kaj točno je to »nesodelovanje s CSD Velenje« sploh bilo. Odločitev za odvzem vnukov je bila po mnenju sodelujočih na tiskovni konferenci strokovna in v korist otrok, vnuka pa sta pri rejniški družini in se po besedah ministrice »počutita dobro in sta vesela in razigrana«.

Informacijski pooblaščenec je dne 31. avgusta 2016 ugotovil, da se je prof. dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič kot »strokovna zunanja sodelavka« na nezakonit

način seznanila z osebnimi podatki Marije Otorepec, Ivana Škratka ter njunih vnukov in ostalih družinskih članov, saj za seznanitev ni imela ustrezne pravne podlage od 4. aprila pa do 11. aprila 2016 in je to kratko obdobje razumelo le kot olajševalno okoliščino. V zvezi z tem pa je Informacijski pooblaščenec sporočil še neko drugo pomembno ugotovitev in sicer: »..., da je bilo nezakonito stanje podano relativno kratko obdobje (od 4. 4. 2016 do 11. 4. 2016), da se izvajalka v tem obdobju ni seznanila z listinsko dokumentacijo, pač pa so ji bili podatki ter informacije posredovani le ustno in še to v obsegu, ki je bil nujno potreben in sorazmeren za opravljanje njenih storitev v dani situaciji,...«.

To jasno nakazuje na dejstvo, da Gabi Čačinovič Vogrinčič sploh ni bila seznanjena s celotnim spisom in je svoje »strokovno« mnenje na tiskovni konferenci in v kasnejših javnih nastopih zavzela le na podlagi delnih ustnih informacij. Navedeno dejstvo govori v prid temu, da javni nastop dne 6. aprila 2016 pod okriljem ministrice dr. Anje Kopač Mrak ni bil namenjen objektivni predstavitvi stališča o takrat že javnem primeru, temveč zgolj pokritju odločitev CSD Velenje in CSD Slovenj Gradec, pa tudi ministrice AKM, ki se ji je zdelo politično potrebno za pokritje njene podpore za tako brutalen odvzem otrok starim staršem.

Socialna inšpekcija RS ni zaslišala starih staršev, niti ni z njima stopila v stik, da bi preverila, ali stanje, ki ga navajajo v CSD Velenje, tudi dejansko drži. Tako Socialna inšpekcija RS po logiki stvari sploh ni mogla ugotavljati dejanskega stanja in posledično strokovnosti ter celo zakonitosti dela CSD Velenje, saj se ni mogla prepričati o resničnosti listinske dokumentacije, ki jo je predložil CSD Velenje. Odločitev CSD Velenje je bila na tiskovni konferenci pojasnjena z znanimi pavšalnimi frazami brez konkretnih obrazložitvev: stara starša nista bila več pripravljena skupaj s centrom za socialno delo razmišljati, kaj je dolgoročno v korist otrok (na kakšen način nista sodelovala oziroma ali nasprotovanje odvzemu otrok samo po sebi pomeni nesodelovanje); o odvzemu otrok je odločila stroka (in ne skrbnik ali stari starši); kaj je dobro za otroka, mora odločati stroka, ne mediji, sosedi, javnost in družbena omrežja (in očitno tudi ne stari starši).

Ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je takšno odločitev CSD Velenje in Socialne inšpekcije RS podprla in jo tudi zagovarjala. Tako je zavzela stališče, da pristojno ministrstvo v zvezi s tem ne bo ukrenilo ničesar, niti ne bo javno pojasnilo, zakaj ne držijo javno znane utemeljitve o nepravilnostih, ki ne predstavljajo osebnih podatkov vpletenih. Vse to pod krinko, da gre za strokovne odločitve, ki kot take ne morejo biti zmotne oziroma predmet dvoma in da gre za domnevno varovanje osebnih podatkov.

V primeru starih staršev, Marije Otorepec in Ivana Škratka, je v praksi šlo za ugrabitev otrok z nezakonito odločitvijo CSD Velenje. Do takih zaključkov je mogoče priti že na podlagi pavšalnih pojasnil vpletenih institucij, pri čemer odločitev Vrhovnega sodišča RS z dne 19. oktobra 2016 to samo potrjuje. Poleg tega pa je iz medijskih objav in pojasnil oseb, ki so bile v stiku s starimi starši, mogoče ugotoviti, da je do odvzema otrok iz življenjske skupnosti starih staršev prišlo res zaradi povsem banalnih in neživljenjskih razlogov, ki nikakor ne morejo upravičiti tega dejanja, temveč služijo zgolj za formalno pokritje nestrokovnega in nezakonitega dela CSD Velenje in CSD Slovenj Gradec.

Ti razlogi so:

1. stara starša nasprotujeta vzdrževanju socialne mreže s sorodniki po očetovi strani, torej po strani morilca njune matere in z očetom samim;
2. da imata stara starša sovražen odnos do očeta otroka, morilca njune hčere in matere otrok;
3. da bo otrok od starih staršev dobival »zelo slabe« informacije o svojem očetu, ki je umoril njegovo mamo;
4. da sta stara starša nastopila v medijih in pojasnila svoje strahove pred tem, da bi imel otrok redne stike z očetom, ki mu je umoril mamo;
5. da sta stara starša po pritiskih centra za socialno delo izrazila pripravljenost, da se otroka namesti v rejniško družino in se kasneje premislila.

Skratka, gre za povsem banalne razloge, ki zgolj dokazujejo to, da so pristojni centri za socialno delo povsem negirali okoliščino, da je oče otrok ubil njuno mamo in da takšna okoliščina nima nikakršnih posledic za otroka ter njune sorodnike po mamini strani. Nesrečo otrok in starih staršev ter posledice te nesreče niso samo negirali, ampak jih celo ovrednotili kot oteževalne okoliščine, zaradi katerih stara starša (oziroma stara mama) ne moreta biti primerna rejnika.

Po odvzemu otrok iz družinske skupnosti starih staršev so se dolgo časa onemogočali stiki starih staršev in tete (druge hčere starih staršev) z vnukoma in nečakoma. Tako se je še dodatno vršil pritisk na stare starše, da naj nekritično sprejmeta samovoljno odločitev CSD Velenje. Stike se jima je omogočilo šele po odločitvi upravnega sodišča v Celju v juniju 2016. Stara starša sta upravičena do stikov z vnukoma, vendar le enkrat po dve uri mesečno (odločitev pristojnega centra za socialno delo), pri čemer pa je celo oče, morilec njune matere, upravičen do dveh stikov mesečno po eno uro in pol.

Ministrica dr. Anja Kopač Mrak torej zagovarja dejanja, ki v praksi ne pomenijo nič drugega kot razbitje družinske skupnosti. Pri počutju otrok se ministrica zanaša le na poročila CSD Velenje in ni preverila ter preverjala dejanskega stanja. Četudi bi se otroka ob premestitvi v rejniško družino dejansko počutila dobro, pa nihče (niti CSD Velenje, niti Socialna inšpekcija RS ali ministrica dr. Anja Kopač Mrak) ne ovrednoti dejstva, kakšne travmatične posledice ima lahko takšen poseg za oba otroka v kasnejšem odraščanju.

10. Po navedbah ministrice in Socialne inšpekcije RS je bil očitno edini javno znan razlog za odvzem vnukov starim staršem ta, da »stara starša nista sodelovala s CSD Velenje« pri določitvi druge rejniške družine, s čimer se seveda nista strinjala. Kako točno je to »nesodelovanje potekalo«, ministrica ali Socialna inšpekcija RS ne bi smela skrivati, saj pri tem ne gre za osebni podatek, ki bi ga bilo potrebno varovati. Hkrati pa lahko ugotovimo, da nihče ni niti ovrgel niti zanikal konkretnih navedb starih staršev o poteku postopkov pred CSD Velenje. Nihče ni tudi oporekal dejstvu, da sta stara starša tri mesece primerna, da skrbita za svoja vnuka, saj bi v nasprotnem primeru CSD Velenje oba otroka takoj premestil v rejniško družino ali pa začasno v varstveni zavod po 120. členu Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, če bi bilo to v korist otrok. Že samo dejstvo tri mesečnega bivanja pri starih starših dokazuje, da CSD Velenje ni ocenil, da takšno bivanje pri starih starših ni v otrokovo korist.

»Argument«, da stara starša »nista sodelovala s CSD Velenje«, ne pomeni nič drugega kot to, da vsi deležniki na strani države, vključno z ministrico, zagovarjajo stališče, da lahko država posega v družinska razmerja, če se preko svojih organov ali zavodov nekaj odloči in se osebe na drugi strani s tem ne strinjajo, je v nadaljevanju to »nesodelovanje« tudi oziroma lahko vsebinski argument za poseg v družinska razmerja.

Gre namreč ravno za to, da stara starša nista sodelovala s CSD Velenje, ker se z odvzemom vnukov nista strinjala. Pojasnilo pristojnih državnih institucij in s tem tudi politika ministrice dr. Anje Kopač Mrak se torej poenostavljeno glasi: če se ne boste strinjali, kako bo center za socialno delo urejal vaše družinsko življenje, bo država vaše nestrinjanje opredelila kot nesodelovanje in z argumentom vašega nesodelovanja ta družinska razmerja uredila na silo in to zagovarjala kot avtonomno strokovno odločitev, ki ji morajo državljanke in državljanji zaupati. Kot je mogoče razbrati iz tega edinega in nosilnega argumenta, ki je bil predstavljen na omenjeni tiskovni konferenci ter drugih zgoraj navedenih okoliščin, je šlo pri postopanju CSD Velenje za elemente maščevanja starima staršema, ker se nista nekritično podredila odločitvam CSD Velenje.

11. Celotno dogajanje v zvezi s CSD Velenje in Socialno inšpekcijo RS je še toliko bolj nenavadno, saj ni nepomembno, da sta direktor Socialne inšpekcije RS Peter Stefanoski in direktorica CSD Velenje Lidija Hartman Koletnik bila v kazenskih postopkih zaradi sumov kaznivih dejanj pri opravljanju svojih funkcij.

Kot je mogoče zaslediti na svetovnem spletu, je zoper Lidijo Hartman Koletnik vložena kazenska ovadba, ker je leta 2009 odklonila pomoč socialno ogroženi osebi in pri tem ponaredila listino v zvezi s tem ter jo podtaknila kot dokaz. Pri tem je navedla napačno opravilno številko, to pa ji je omogočil računalniški program na CSD Velenje, ki do takrat ni onemogočal blokiranja dodajanja zadev. Poleg tega naj bi brez zakonitega pooblastila starejši osebi prepovedala, da bi imela odvetnika.

Direktor Socialne inšpekcije RS Peter Stefanoski pa je bil vpleten v primer Markač (Koroška deklica), torej izginotje otroka, ki se je kasneje izkazalo za ugrabitev. Na CSD Ravne na Koroškem je opravil dva nadzora, nepravilnosti pa ni ugotovil. Tožilstvo je kasneje ugotovilo, da je šlo na CSD Ravne na Koroškem za ponarejanje listin, Peter Stefanoski pa je bil tako zaradi pomanjkljivega nadzora osumljen zlorabe položaja.

Že zaradi teh dveh dejstev ministrica ne bi smela nekritično sprejemati ugotovitev Socialne inšpekcije RS in direktorice CSD Velenje. Morala bi zahtevati dodatna pojasnila v zvezi s vprašanji, ki so se pojavila v javnosti, s katerimi bi se odpravili vsakršni dvomi. Med drugim je tudi odvetnik starih staršev Velimir Cugmas z dopisom seznanil ministrico dr. Anjo Kopač Mrak o vseh nezakonitostih pri odvzemu otrok, še preden je ministrica v celoti sprejela in podprla ugotovitve Socialne inšpekcije RS.

12. Varuhinja človekovih pravic RS Vlasta Nussdorfer je na tiskovni konferenci dne 8. aprila 2016 skupaj s namestnikom Varuhinje človekovih pravic Tonetom Dolčičem predstavila izsledke nadzora na delom CSD Velenje, kjer ni

ugotovila nepravilnosti. Nadzor je bil opravljen samo na podlagi poročila CSD Velenje. Tako kot Socialna Inšpekcija RS tudi Varuhinja ni opravila razgovora s starima staršema, da bi lahko ocenila dejansko stanje, ki ga navaja CSD Velenje. Po mnenju Varuhinje so bili razlogi, da se otrok ne dodeli v rejništvo starima staršema in se jih odvzame iz njune oskrbe, tehtni.

Odvzem otrok je pravno-formalno potekal tako, da se je otroke odvzelo njenemu očetu, ki je v priporu zaradi umora njune matere, k čemur je tudi podal soglasje, saj CSD Velenje ni sprožil postopka za odvzem roditeljske pravice. S tem je oče bil stranka v postopku namestitve otrok v rejo, stara starša, ki sta skrbela za otroke, pa ne. Med drugim je bilo predstavljeno tudi stališče, da bi moral CSD Slovenj Gradec o pravici do rejništva starih staršev odločiti z odločbo, da tega ni storil ter da bi očetu morali odvzeti roditeljsko pravico, ali pa bi moral CSD Velenje vsaj začeti postopek za odvzem roditeljske pravice. Po mnenju Varuhinje otroka ne bi smeli odpeljati v rejniško družino neposredno iz vrtca. CSD Velenje bi svojo odločitev lahko izvršil na primernejši način za otroka, ki ju glede na preživete dogodke (smrt matere in trimesečno bivanje pri starih starših) ne bi dodatno travmatiziral. Napake v postopku so torej bile znane že takrat.

V intervjuju za oddajo Odmevi, 8. aprila 2016, je Varuhinja človekovih pravic dejala, da so odločali zgolj na podlagi poročila CSD Velenje in da nepravilnosti v postopku ni bilo. Hkrati pa tudi ponovno potrdila, da so nepravilnosti bile - o pravici do rejništva starih staršev še ni bilo zakonito odločeno, očetu ni bila odvzeta roditeljska pravica. Razlogi, ki so bili »tehtni«, pa so se nanašali na odvzem otroka očetu, sicer pa da ni presojala utemeljenosti razlogov, saj je ta presoja v domeni CSD Velenje.

13. Vrhovno sodišče RS je dne 19. oktobra 2016 javno razglasilo sodbo v zvezi s tožbo zastopnika Marije Otorepec tako, da je odločilo, da je bil odvzem dečkov nezakonit ter da so pri tem bile kršene ustavne pravice starim staršem oziroma stari mami Mariji Otorepec. S tem se je dokončno potrdila nezakonitost odvzema vnukov starim staršem in poseg v ustavne pravice do družinske skupnosti. Sodišče je sicer zavrglo zahtevek za začasno odredbo, s katero je zastopnik zahteval vrnitev vnukov v družinsko skupnost starih staršev, vendar zgolj zaradi razloga, ker o dovoljenju za rejništvo Marije Otorepec še vedno odloča drugo sodišče. Po besedah vrhovnega sodnika Erika Kerševana bi se na podlagi te odločitve Mariji Otorepec moralo dodeliti otroke v primeru, da bi uspela z upravnim sporom na mariborskem sodišču in bo dobila dovoljenje za rejništvo.

Iz navedenega je potrjeno to, kar so že dalj časa v javnosti zatrjevali mnogi neodvisni pravni in socialni strokovnjaki, da je bil odvzem vnukov nezakonit, z njim se je poseglo v človekov pravico do družinskega življenja starih staršev in vnukov. Gre za odločitev, ki jo je ministrica zagovarjala, pri tem pa opustila svojo nadzorstveno funkcijo, da bi že takrat znane kršitve preprečila oziroma odpravila. Izgovor, da sodišče ni presojalo koristi otrok, je namerno manipulativen. Sodišče je odločilo, da je šlo za neustaven poseg v družinsko skupnost vnukov in starih staršev, torej za življenjsko skupnost, v kateri so živeli tudi otroci. Samo dejstvo, da je bila edino babica stranka v postopku (za udeležbo otrok v postopku bi moral zagovornik pridobiti soglasje skrbnika na CSD Velenje ali njenega očeta), ne spremeni dejstva, da je šlo za isti vzajemni

družinski odnos in isto družinsko skupnost, ki je bila neustavno razdrta. Ne glede na bodoči razplet o tem, ali bosta vnuka vrnjena starim staršem ali ne (nenazadnje so razlogi lahko le procesne narave ali pa zgolj dejstvo, da hitre spremembe družinskega okolja otrokom škodijo), je kršitev človekove pravice do družinskega življenja že bila storjena in tudi politično podprta s strani ministrice dr. Anje Kopač Mrak. Ali kot je v svoji kolumni na Siol.net dne 21. oktobra 2016 zapisala dr. Verica Trstenjak: »...Ministrica je izjavila, da je sodbo treba spoštovati, niso pa presojali o največji koristi otrok. Kršene so bile ustavne človekove pravice, kaj bi bilo treba (ministrici) še dokazati?... Tudi če bi (ali bodo, ker pač celotnega dejanskega stanja ne poznam) ta otroka kdaj dali v drugo rejništvo, takih agresivnih posegov v družinsko življenje ne po pravni ne po človeški plati nikakor ni mogoče zagovarjati. Ne razumem družbe, v kateri se zavzemamo za to, da bi istospolni partnerji lahko posvojili otroke, ne dovolimo pa rejništva starim staršem (kar je v tem primeru zavrnilo ministrstvo). Kdo bo plačal stroške postopkov? Vi. Težava Slovenije je, da imamo politike, ki jim je vseeno za domovino in za sodržavljanke. Imamo politike, ki se oklepajo oblasti, čeprav v škodo dveh otrok. Bi politiki ravnali enako, če bi bila to njihova vnuka?«.

14. V zvezi s tem primerom sredstva javnega obveščanja poročajo tudi o tem, da so vnukoma spremenili priimek in s tem posegli v njuno osebno identiteto. Po nekaterih informacijah celo na zahtevo njunega očeta, ki je v priporu zaradi uboja njune matere, v vsakem primeru pa ne brez odobritve skrbnika otrok, ki ju je postavil CSD Velenje. Takšno ravnanje ni samo nenavadno za otroke v rejništvu, pomeni namreč poseg v njuno osebno identiteto in zgolj dejstvo, da sta otroka v rejništvu, ne more predstavljati razloga za takšen poseg. Navedeno očitno kaže na to, da se želi povsem izbrisati njuno dosedanjo identiteto ter ju dolgoročno in dokončno odtujiti starim staršem.

II. Dejansko stanje v zvezi s politizacijo centrov za socialno delo na primeru CSD Slovenj Gradec in napake CSD Slovenj Gradec pri odvzemu vnukov Mariji Otorepec in Ivanu Škrateku.

15. Že najmanj mesec dni pred odvzemu vnukov iz oskrbe je Marija Otorepec na CSD Slovenj Gradec naslovila vlogo za dodelitev rejništva za vnuka. CSD Slovenj Gradec je v mnenju navedel, da je med zakoncema (Marijo Otorepec in Ivanom Škratkom) mogoče zaznati nekonfliktno, sproščeno in spoštljivo komunikacijo. Delujeta pošteno in iskreno ter da sta vnuka zelo navezana na dedka in babico in da sta navajena, da sta pri njima. V vseh razgovorih z družino je bilo mogoče zaznati toplo, pristno in sproščeno vzdušje ter da zadržki iz 6. člena Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti ne obstajajo.

Nato pa je CSD Slovenj Gradec v enem stavku ocenil, da stara starša nista najbolj primerna za rejništvo in to brez posebne utemeljitve. Tega mnenja ni posredoval na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da bi nadaljeval postopek za podelitev pravice do rejništva v skladu z Zakonom o izvajanju rejniške dejavnosti. V 14. členu Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti je namreč določeno, da ministrstvo izda otrokovemu sorodniku dovoljenje le na podlagi sorodnikove vloge ter pisne in obrazložene ugotovitve centra za socialno delo, da je tovrstna oblika rejništva v otrokovo korist in ga vpiše v evidenco izdanih dovoljenj. V vsakem primeru bi o tem moralo odločiti

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki bi prošnjo zavrnilo ali odobrilo.

Iz mnenja CSD Slovenj Gradec ni mogoče razbrati niti enega razloga, ki bi pričal o tem, da rejništvo pri starih starših ni v otrokovo korist, razlogi zakaj stara starša nista najbolj primerna za rejništvo pa sploh niso opisani oziroma utemeljeni. Na podlagi slednjega bi moralo ministrstvo zahtevati dopolnitev mnenja pred odločanjem, saj neobrazloženega mnenja o »neprimernosti« ne bi smelo upoštevati, ker je obrazložitev določena kot zakonski pogoj po 14. členu Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti. V primeru, da bi CSD Slovenj Gradec ugotovil, da je za podajanje mnenja pristojen CSD Velenje, bi moral v skladu s 5. odstavkom 65. člena Zakona o splošnem in upravnem postopku brez odlašanja poslati vlogo CSD Velenje, ki bi moralo nadaljevati postopek po določbah Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti.

Nezakonito odločanje o rejniški pravici je nepravilnost, ki je vplivala na odvzem otrok iz oskrbe starih staršev, saj postopek ni bil zaključen po zakonu in pravica do rejništva predstavlja bistveni predpogoj za odločanje o tem, ali se vnuka odpelje v drugo rejniško družino in ne dodeli rejništva starim staršem. Tega Socialna inšpekcija RS ni ugotovila, čeprav gre za očitno kršitev, ministrica dr. Anja Kopač Mrak pa, čeprav je bila o tem seznanjena s strani odvetnika Velimira Cugmasa, na to ni odreagirala.

16. CSD Slovenj Gradec je takrat vodil Jurij Šumečnik, ki je ob imenovanju opravljal funkcijo vodje koroške regije Socialnih Demokratov. Njegovo imenovanje je potekalo ob številnih zapletih, v zvezi s katerimi je intervenirala pristojna ministrica dr. Anja Kopač Mrak. Njegovemu imenovanju so se uprli socialni delavci na CSD Slovenj Gradec, saj je po njihovem mnenju imenovanje Jurija Šumečnika, ki ni imel pred tem nikakršnih izkušenj na področju socialnega varstva, tipičen primer, ko je politika povozila stroko. V svojem protestu so napisali, da so »člani sveta zavoda, ki so odgovorni za zakonitost delovanja zavoda, kljub jasnim stališčem strokovnih institucij očitno prezrli vse strokovne argumente in s »političnim kupčkanjem pod mizo« sprejeli za CSD Slovenj Gradec nesprejemljivo in nerazumljivo odločitev.« Njegovo imenovanje so izglasovali člani, ki so strankarski kolegi Jurija Šumečnika ob izdatni podpori pristojne ministrice dr. Anje Kopač Mrak, ki je na zahtevano pojasnilo, ali oseba, kot je Jurij Šumečnik, izpolnjuje pogoje za imenovanje, odgovorila, da naj razpis razveljavijo, drugače ne bo potrdila izbranega kandidata. Kot je mogoče razbrati iz prilog k interpelaciji, je bilo imenovanje Jurija Šumečnika očitno politično delegirano. Ob tem se je popolnoma ignoriralo stroko.

Ko je ministrica dr. Anja Kopač Mrak zagovarjala stališče, da pri postopku odvzema vnukov iz oskrbe Marije Otorepec in Ivana Škratka ni prišlo do napak, čeprav so napake v CSD Slovenj Gradec očitne, je politično ščitila svojega strankarskega kolega in vidnega člana Socialnih demokratov Jurija Šumečnika.

17. Jurij Šumečnik, vodja koroške regije Socialnih Demokratov, je kot direktor CSD Slovenj Gradec podal odstopno izjavo 25. maja 2016, potem ko je upravna inšpekcija ugotovila, da je CSD Slovenj Gradec ravnal nezakonito, ko vloge babice Marije Otorepec za rejništvo v primeru koroških dečkov ni v zakonsko določenem roku posredoval v odločanje Ministrstvu za delo, družino,

socialne zadeve in enake možnosti. Jurij Šumečnik torej ni bil razrešen na zahtevo ministrice preko članov v svetu CSD, ampak je sam podal odstopno izjavo. S 1. septembrom 2016 se je zaposlil v družbi ECE, ki je v večinski lasti Elektro Celje. Tudi pri iskanju nove službe za Jurija Šumečnika se ni bilo mogoče izogniti političnim povezavam. Nadzorni svet Elektra Celje vodi Mirjan Trampuž, občinski svetnik SD v Mengšu. Direktor Elektra Celje Boris Kupec pa je na državnozborskih volitvah leta 2014 kandidiral na listi SMC v Žalcu. Poleg tega je očitno, da se jim je v ECE z iskanjem novega sodelavca očitno zelo mudilo. Razpis so namreč na zavodu za zaposlovanje objavili 19. avgusta. Že dvanajst dni pozneje pa je Jurij Šumečnik začel delo v novi službi, kar je točno dan potem, ko je mandat v.d. direktorja CSD Slovenj Gradec nastopil Tadej Poberžnik. Navedena dejstva in okoliščine kažejo na to, da Jurij Šumečnik ni bil samo politično kadrovan, temveč je bil njegov odhod tudi politično usklajen tako, da se mu je preko političnih povezav priskrbelo novo službo.

III. Odgovornost ministrice za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anje Kopač Mrak

Odgovornost ministrice za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je lahko subjektivna in objektivna. V skladu s 114. členom Ustave RS je vsak minister odgovoren za delo svojega ministrstva.

Subjektivna odgovornost se nanaša na pristojnosti in naloge, ki jih izvršuje kot ministrica in je odvisna od njene konkretne odločitve, da nekaj stori ali pa dolžno ravnanje opusti. Ministrica na podlagi 16. člena Zakona o državni upravi vodi in predstavlja ministrstvo ter izdaja predpise in druge akte v skladu z zakonom ter sprejema druge odločitve iz pristojnosti ministrstva. V odnosu do organov v sestavi ministrstva (kot je npr. Socialna inšpekcija RS v okviru Inšpektorata za delo RS) ministrica daje organu v sestavi ministrstva usmeritve za delo ter obvezna navodila in naloge, da v mejah svoje pristojnosti opravi določene ukrepe ter ji o tem poroča. V zvezi s tem lahko minister zahteva poročila, podatke in druge dokumente v zvezi z delom organa v sestavi.

Poleg subjektivne odgovornosti je ministrica v slovenskem ustavnem sistemu odgovorna tudi objektivno. Nesporno je, da je objektivna odgovornost v »politični sferi dejansko nepogrešljiva, kajti v kompleksnih organizacijskih okvirih političnih institucij ter v okviru velike politične dinamike sodobne družbe, je pogosto nemogoče v zadostni meri ugotoviti vse vzročne povezave in stopnje morebitnega krivdnega ravnanja različnih subjektov v okviru državnih organov ter diferencirano uveljavljati politično odgovornost.«. (dr. Miro Cerar, Objektivna politična odgovornost ministra, Teorija in praksa 6/1998, str. 1069 – 1075).

1. Odgovornost ministrice na primeru odvzema vnukov iz oskrbe starih staršev Marije Otorepec in Ivana Škratka pod 1. in 2. točko interpelacije

Pri odvzemu vnukov iz oskrbe starih staršev Marije Otorepec in Ivana Škratka ter dogajanjem v povezavi s tem je prišlo do najmanj naslednjih nepravilnosti:

- a) Vnuka sta bila odvzeta nenadno in na skrivaj brez vednosti starih staršev, od katerih se nista mogla niti posloviti. Vsak takšen poseg

mora zasledovati načelo sorazmernosti glede na korist otrok, kar bi v danem primeru pomenilo, da bi se lahko to izvedlo samo, če bi bilo ogroženo življenje ali zdravje otrok. Glede na razpoložljive podatke temu ni bilo tako. V bistvu je šlo za ugrabitev.

- b) Morilcu matere otrok, njihovemu očetu ni bila odvzeta roditeljska pravica, niti postopek za odvzem ni bil začet s strani CSD Velenje. Namesto tega je oče sodeloval kot stranka v postopku in je za razliko od starih staršev edini, ki se v postopku namestitve otrok v rejo lahko pritoži. Prav tako je lahko sedaj le oče tisti, ki poda soglasje za posvojitev otrok, ker mu roditeljska pravica ni bila odvzeta.
- c) CSD Slovenj Gradec je nezakonito obravnaval vlogo za rejništvo starim staršem, ker jo ni poslal v odločanje pristojnemu ministrstvu. Namesto tega je le izdal neobrazloženo mnenje, zakaj stara starša nista najbolj primerna. S tem je bil onemogočen postopek dodelitve vnukov starim staršem v rejništvo, saj o njuni pravici do rejništva še ni bilo zakonito odločeno.
- d) CSD Velenje ni imel stvarno utemeljenih razlogov, da ne bi otroka v rejništvo dodelil starim staršem. Namesto njih je izbral drugo rejniško družino in bi zato celo potreboval soglasje roditeljev, pri katerih sta otroka živela (stara starša) po 158. členu Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.
- e) CSD Velenje je za odvzem vnukov iz oskrbe starim staršem navedel, da sta »stara starša prekinila sodelovanje pri določitvi rejniške družine«, čeprav bi moral biti edini argument otrokova korist in ne kako stara starša razumeta odločitev CSD Velenje.
- f) Otrokoma ni bil dodeljen skrbnik, ki bi moral biti praviloma sorodnik otroka, razen če bi to bilo v nasprotju s koristmi obeh otrok, kar pa v danem primeru ni bilo.
- g) CSD Velenje je postopek vodil samovoljno in starima staršema vsiljeval odločitve ter ju ni informiral o pravnih posledicah odločitev in izjav.
- h) Glede na to, da je CSD Velenje spremljal dogajanje v zvezi z Lidijo Škratek in njenim partnerjem ter otroci zaradi nasilnega odnosa partnerja nad Lidijo Škratek, niso bili sprejeti vsi ukrepi, da bi se zagotovilo njeno varnost in varnost otrok.

Zaradi zgoraj navedenih nepravilnosti je prišlo do nesorazmernega posega v vsaj štiri ustavno varovane človekove pravice tako dveh vnukov kot tudi starih staršev. Posledično pa še do izredno omejenih stikov starih staršev z vnukoma (2 uri mesečno, kar je manj kot ima omogočenih stikov z njima njun oče, zapornik in morilec njune matere) ter do posega v osebno identiteto otrok s spremembo priimka.

V skladu s 53. členom Ustave RS mora država v vseh svojih dejanjih vedno paziti na to, da bo varovala družino ter otroke in za to varstvo zagotavljala potrebne razmere ter se v najmanjši možni meri vtikala v družinske odnose. V skladu z 8. členom Evropske konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah je kot družina varovana tudi širša družina, še posebej če gre za vzpostavljene družinske odnose med otroci in drugimi sorodniki – kot npr. starimi starši. To je že potrdilo tudi Evropsko sodišče za človekove pravice v primeru Manuello in Nevi proti Italiji (št. 107/10), ki je odnosu med vnuki in

starim staršem priznalo družinsko razmerje, ki je varovano s konvencijo. V primeru Boyle proti Združeno kraljestvo (leta 1994) pa je takšen varovan družinski odnos priznalo celo med stricem in nečakom, ki sta bila med seboj navezana zaradi drugih dogodkov v družini. V primeru starih staršev Marija Otorepec in Ivan Škratek je takšen odnos nedvomno obstajal, saj sta stara starša za vnuke skrbela kot za svoje otroke vse od smrti matere otrok kot tudi že velikokrat pred tem, ko sta bila pri njima v varstvu. Topel in skrben odnos je med drugim ugotovil tudi CSD Slovenj Gradec.

Prav tako so zgoraj navedene nepravilnosti pomenile poseg v posebno varstvo in skrb za otroke, ki nimajo staršev, ali starši ne skrbijo za njih. Pri vseh teh posegih je vedno potrebno zagovarjati otrokovo korist. Odvzem otroka iz okolja, v kateremu se počuti varno in je nanj navezan, mora biti skrajno sredstvo, pred katerim mora država izkoristiti vse druge možnosti (Komentar Ustave RS, Šturm, 2002). Navedeno velja za okolje, v katerem otrok živi skupaj s starši. Z vidika varovanja družinskih odnosov mora veljati to tudi za stare starše v primeru, da je vnuk na njih navezan in za njega skrbita, ker starša tega ne počneta, ali ne moreta početi.

Dejstvo je, da sta bila vnuka pri starih starših že tri mesece po smrti njune mame. Če bi bila otroka dejansko ogrožena s strani starih staršev, potem bi bilo v korist otrok, da se ju takoj loči od starih staršev, vendar se to ni zgodilo. Stara starša sta jima nudila topel dom in sta vzorno skrbela zanju. V korist otrok gotovo ni bilo, da ju ločijo od starih staršev, na katere sta bila navezana in ju pošljejo v neznano rejniško družino. Takšni dogodki lahko otroka zaznamujejo za celo življenje. Posebno varstvo otrok s strani države po 56. členu Ustave RS nikakor ne pomeni, da se otroka loči iz družinskega okolja, v katerem živi, če s tem ni ogroženo njegovo zdravje ali življenje, temveč se mora storiti vse potrebno, da se v tem družinskem okolju zagotovi materialno-socialni položaj za rast in razvoj otroka.

S tem, ko sta bila vnuka na prikrit način odvzeta oziroma ugrabljena starima staršema, na katera sta bila navezana, stara starša pa sta vzorno skrbela za njiju, je prišlo tudi do posega v pravico do osebnega dostojanstva otrok in njunih starih staršev po 34. členu Ustave Republike Slovenije in v pravico do zasebnega življenja otrok in starih staršev po 35. členu Ustave Republike Slovenije.

Poseg v družinsko skupnost je potrdilo tudi Vrhovno sodišče RS dne 19. oktobra 2016.

Ministrca dr. Anja Kopač Mrak v zvezi s temi nepravilnostmi in posegi v človekove pravice ni samo objektivno odgovorna, temveč je odgovorna tudi subjektivno. Socialna inšpekcija RS je organ v sestavi ministrstva, ki je sicer pri svojem delu samostojen, vendar je v skladu z 23. in 24. členom Zakona o državni upravi dolžan upoštevati navodila ministrice dr. Anje Kopač Mrak, ki ima tudi pravico do vpogleda v celotno dokumentacijo inšpekcijskega nadzora. Nadzor v zadevi starih staršev Marije Otorepec in Ivana Škratka je zahtevala ministrca. Izsledke nadzora, ki ni ugotovil nepravilnosti, je podprla, čeprav je bilo že od vsega začetka jasno, da Socialna inšpekcija RS ni ugotavljala dejanskega stanja v konkretnem primeru, saj ni zaslišala starih staršev in s tem omogočila načela kontradiktornosti v postopku ter je izhajala zgolj iz

enostransko prikazanih navedb v dokumentih CSD Velenje.

Glede na dejstvo, da gre pri odvzemu dveh vnukov iz družinske skupnosti s starimi starši za očitno poseg v človekove pravice, bi bilo dolžno ravnanje ministrice dr. Anje Kopač Mrak, še posebej po vseh pisnih obvestilih odvetnika starih staršev Velimirja Cugmasa, da se vse nejasnosti in navedene nepravilnosti, ki so se pojavile v javnosti, po navodilih ministrice preišče in na očitke tudi odgovori. Še posebej zato, ker v večini ne predstavljajo osebnih okoliščin kot npr. glavni argument, da stara starša nista sodelovala pri odvzemu vnukov. Pri tem pa je pomembno dejstvo, da je ministrica dr. Anja Kopač Mrak imela vpogled v dejanske in absurdne razloge, zaradi katerih je bil poseg v družinsko skupnost izveden in so navedeni v I.9. točki interpelacije.

V skladu s 274. členom Zakona o upravnem postopku ima ministrica kot pritožbeni organ zoper odločitve centrov za socialno delo pravico odpraviti ali razveljaviti odločbe po nadzorstveni pravici, če je bil z odločbo očitno kršen materialni predpis. Kot se je to zgodilo v konkretnem primeru, ko odločba CSD Velenje ni upoštevala, da o pravici starih staršev do rejništva preko CSD Slovenj Gradec še ni bilo dokončno odločeno v skladu z zakonom, ali pa da nasprotovanje starih staršev pri odvzemu vnukov ne more biti merilo pri določanju otrokove koristi. Namesto da bi preučila možnosti, ki jih ima po nadzorstveni pravici po Zakonu o splošnem upravnem postopku, je ministrica nekritično sledila ugotovitvam Socialne inšpekcije RS in se postavila na stališče, da nepravilnosti ni bilo.

Ministrica dr. Anja Kopač Mrak je ob nastopu funkcije prisegla, da bo spoštovala ustavni red Republike Slovenije. To je tudi njena dolžnost pri izvajanju političnih in upravnih pooblastil, ki so ji bila z imenovanjem podeljena. V primerih, ko gre za očitne posege v človekove pravice in se v javnosti pojavljajo upravičeni dvomi o sorazmernosti teh posegov, je njeno dolžno ravnanje, da v okviru svojih pooblastil ukrene, kar je potrebno, da se nepravilnosti odpravijo ali ovržejo in se ne sklicuje samo na njej podrejeni organ v sestavi ministrstva.

2. Odgovornost ministrice za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anje Kopač Mrak pri politizaciji CSD Slovenj Gradec

Kot je opisano v 1.14. točki interpelacije in je razvidno tudi iz številnih medijskih objav, je dr. Anja Kopač Mrak kot ministrica aktivno sodelovala pri nameščanju povsem političnega kadra na vodstveno funkcijo CSD Slovenj Gradec, g. Jurija Šumečnika vidnega člana Socialnih Demokratov in vodjo koroške regijske koordinacije Socialnih demokratov. To se je sicer dogajalo tik pred koncem njenega prejšnjega mandata.

CSD Slovenj Gradec pri odločanju o pravici do rejništva starih staršev Marije Otorepec in Ivana Škratka ni ravnal v skladu z zakonom, kot je opisano v točki 1.13. interpelacije, kar je bistveno vplivalo na dodelitev vnukov v neznano rejniško družino in odvzemu vnukov iz družinske oskrbe starih staršev, saj je starim staršem onemogočil nadaljnja pravna sredstva v zvezi z vlogo za rejništvo.

Kljub temu, da Socialna inšpekcija RS omenjene nepravilnosti CSD Slovenj

Gradec ni ugotovila, ministrica dr. Anja Kopač Mrak za nepravilnost, na katero je bila opozorjena, ni zahtevala dodatne argumentacije, ali naročila dodatni nadzor, ali zahtevala dodatnih pojasnil Socialne inšpekcije RS. Edina razlaga je, da je ministrica dr. Anja Kopač Mrak s tem varovala pred odgovornostjo svojega strankarskega kolega g. Jurija Šumečnika, ki je vodil CSD Slovenj Gradec.

Primer kadrovanja na CSD Slovenj Gradec jasno kaže na kriterije, ki jih ministrica dr. Anja Kopač Mrak zagovarja in (politične) standarde, ki jih pri kadrovanju na centrih za socialno varstvo izvaja.

Zaključek

Ministrica je ob imenovanju prisegla, da bo spoštovala ustavni red, da bo ravnala po svoji vesti in z vsemi svojimi močmi delovala za blaginjo Slovenije.

V kolikor se uporabi politična pooblastila ministra, da se prikrije določene nepravilnosti pri posegu v človekove pravice, kot v primeru starih staršev Marije Otorepec in Ivana Škratka ter vzajemno njunih vnukov, je potrebno za ugotavljanje odgovornosti uporabiti interpelacijo kot politično sredstvo.

Izhajajoč iz gornjih razlogov vlagatelji interpelacije predlagamo Državnemu zboru RS, da po opravljeni razpravi razreši dr. Anjo Kopač Mrak, ministrico za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Priloge:

- podpisi poslank in poslancev:

Jože Tanko
 Anja Bah Žibert
 Franc Breznik
 Nada Brinovšek
 Jelka Godec
 dr. Vinko Gorenak
 mag. Branko Grims
 Eva Irgl
 Janez Janša
 Danijel Krivec
 Suzana Lep Šimenko
 Tomaž Lisec
 dr. Anže Logar
 Žan Mahnič
 Bojan Podkrajšek
 mag. Marko Pogačnik
 Marijan Pojbič
 mag. Andrej Šircelj
 Ljubo Žnidar;

- priloge v zvezi s primerom »koroška dečka«
- priloge v zvezi s politizacijo CSD Slovenj Gradec